

ВПРОВАДЖЕННЯ «ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА» В УМОВАХ ГУРТКА

Трегубова І. М.

керівник гуртка-методист

КЗ «Центр дитячої та юнацької творчості №1 Харківської міської ради»

Трегубов Д. Г.

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної хімії

Національний університет цивільного захисту України

м. Харків, Україна

Впровадження в освітній процес принципів «Нової української школи» передбачає зміну пріоритетів й у дошкільній та позашкільній підготовці, що потребує налаштування партнерського трикутника взаємодії «дитина – педагог – батьки». Такий стан вимагає взаємнотолерантного ставлення. У цьому «трикутнику» відбувається взаємний інформаційний та емоційний перенос у всіх можливих напрямках. Необхідність налаштування активної та позитивної взаємодії у означеній системі особливо проявляється під час дистанційного навчання дітей дошкільного віку.

Сучасна педагогічна думка обґрунтувала необхідність налагодження партнерських взаємовідносин між сторонами освітнього процесу. Головними принципами при цьому є спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками, як рівноправними учасниками освітнього процесу, які разом відповідають за результат. У таблиці 1 наведено напрямки та засоби реалізації цих принципів.

Таблиця 1 – Принципи, напрямки та засоби впровадження педагогіки партнерства

Принципи педагогіки партнерства		
спілкування	взаємодія	співпраця
- діалог	- доброзичливе ставлення	форми роботи:
- рівність	- взаємодовіра	- колективна творчість
- добровільність	- підтримка	- у мікро- або змінних групах
- важливість думки дітей	- повага	- суспільно корисні справи
- ініціативність	- справедливість	- благодійні акції
	- взаємна вимогливість	- конкурси, виставки

		- ігрова діяльність
--	--	---------------------

Ще В. Сухомлинський відзначив, що дитина є активною і самодіяльною особистістю, яка не «вчиться на дорослого», а живе повноцінним життям. Особливістю роботи з дітьми старшого дошкільного віку є те, що вони ще не знають ні очікуваних результатів своєї діяльності, ні шляхів їх досягнення. Тому педагог виступає багатоланковим координатором освітніх дій як дітей, так і батьків. Погляд педагога дозволяє батькам побачити свою дитину під іншим кутом зору.

Але «педагогіку партнерства» можна поширити й далі – на стосунки на всіх рівнях української спільноти. Це і продуктивна взаємодія у колективі, во дворі, де мешкає людина, взаєморозуміння у країні та національна самосвідомість [1]. Тобто все те, що буде сприяти налагодженню ефективної та позитивної взаємодії у різних сферах українського суспільства має віддзеркалюватись в освітньому процесі.

У даній роботі надається основні моменти досвіду роботи у межах означеного напрямку педагогічної діяльності, що напрацьовано в умовах розвитку здібностей дитини дошкільного віку за авторськими програмами «Кругозір» та «ОПАЛ» у процесі діяльності гуртка «Барвінок» [2]. Дана програма спрямована на врівноваження розвитку дитини та її здібностей. Ми намагаємось за принципами розвиваючого навчання розвинути в дитині ті здібності, що дозволять їй краще адаптуватися у школі – як специфічному колективі і системі навчання, а тому і мати можливість краще увійти у «велике» життя (проекція на майбутні «партнерські взаєностосунки»). Відповідно усі заняття у гуртку йдуть як інтегровані, варіативні, як урок-казка, урок-подорож, урок-гра, з використанням «уявних екскурсій» для узагальнення знань. Форма проведення заняття дозволяє впровадити як індивідуальний підхід у навчанні, так і роботу в групах або фронтально. За одне заняття діти встигають познайомитись, розповісти про себе, свої почуття, поділитися своїми вміннями та отримати нові знання за допомогою вчителя. Діти вчаться жити та працювати разом у колективі, отримують інтерес та

прагнення до самостійного набування знань, отримують задоволення від результатів власної творчої роботи. Тому навчальна група стає для дітей багатогранною сім'єю, в якій кожен виявляє індивідуальність, а разом доповнюють та розвивають один одного. Відповідно у групі розвивається взаємопідтримка, любов, розкриваються приховані здібності, зростає самоповага та взаємоповага.

Для дітей педагог повинен створити позитивне та зрозуміле середовище діяльності. Розуміючи це середовище та маючи зацікавлене ставлення до нього дитина сама на занятті включається у освітній процес та підтримує його. Група таких дітей своїм інтересом може навіть вгамувати одного-двох гіперактивних товаришів, яким важко тривалий час знаходитись у одному стані – навіть у цікавій грі. Кожна особистість у такій групі стає активним партнером педагога, так само, як і сам педагог. Налаштування партнерської взаємодії у гуртку здійснюється за допомогою вправи «Будиночок гуртка». Підтримання інтересу до заняття у гуртку «Барвінок» здійснюється за рахунок інтегрованої та ігрової форми заняття, в межах якого змінюється декілька видів діяльності, у тому числі й фізична пауза – як ще один вид передбаченої діяльності.

Але діяльність педагога буде неповною та некоректною без двосторонньої взаємодії з батьками. Батьки, по-перше, мають певні очікування від освітнього процесу для своєї дитини, але це не завжди може відповідати конкретній програмі навчання та обмежується рамками, наприклад, занять у гурткової формі. Відповідно, у цьому питанні між батьками та педагогом повинно виникнути взаєморозуміння. Для ефективної роботи педагогу також необхідна розширена інформація про дитину для можливості здійснення індивідуального або індивідуалізованого підходу. Підтримання взаєморозуміння з батьками здійснюється через їх інформування щодо наявних успіхів та проблем у навчанні. Крім того, середовище вдома теж повинно відповідати очікуваній меті навчання. Для успішного досягнення мети навчання, що у гуртку «Барвінок» прийнято як «освітня та психологічна адаптація дитини до умов існу-

вання у суспільстві», батьки повинні допомагати своїй дитині словом і ділом. Що іноді торкається навіть зміни рольового розподілу у сімейних стосунках (наприклад, за результатами серії тестів «Сім'я»). Помічено, що діти, які стабільно демонструють у тесті деформовані сімейні стосунки (надвеликі розміри якоїсь фігури, розташування когось не у гурті сім'ї, зникнення члену сім'ї з малюнку та ін.) частіше характеризуються гіперактивною поведінкою. Щоб не робив педагог на занятті – основна виховна функція залишається за сім'єю. Іноді неможливо допомогти дитині без щільного спілкування з батьками.

Тому цікавою формою «педагогіки партнерства» є сумісні освітні заходи за участю батьків. Наприклад, у гуртку «Барвінок» реалізовано еко-проект «Мальовниче подвір'я», у межах якого діти за допомогою батьків та під керівництвом педагога знайомляться з природою та особливостями догляду за квітковою клумбою. Цей проект може продовжуватись й у домашніх умовах.

Налагодження настрою дітей на продуктивне заняття часто проводиться за допомогою психогімнастичної вправи «Будиночок гуртка» у різних варіаціях: під час розташування кольорових фотографій дітей, що прийшли на заняття на плакат у вигляді будиночка з віконцями, гурток згадує ім'я дитини, а дитина згадує щось хороше або цікаве, що вже було сьогодні; або в цей момент проводиться актуалізація знань та інше.

Умовами для налагодження партнерських взаємовідносин у гуртку є наступні: створення позитивного середовища діяльності; вправа «Будиночок гуртка»; взаємна повага між учасниками освітнього процесу; добровільність; створення віри у власні сили та здібності; підтримання ініціативи дитини; важливість думки дитини; вибір дитиною способу діяльності.

Методами активізації партнерських взаємовідносин є: ігровий; інтеграція видів діяльності; створення ситуації успіху; проблемно-евристичний; попарне обговорення; мозковий штурм; метод проб та помилок; постановка мети, яку можна досягти; індивідуальний або індивідуалізований підхід.

Формами активізації партнерських взаємовідносин є: ігрова; творча спів-

праця у мікрогрупах, парах («Склади разом коло», «Квітка-сім'я» та інше); виставки та конкурси різних рівнів; відкриті виховні заходи («Ходить гарбуз по городу», «Господар року», «Рукавичка» та інші); участь у благодійних акціях; сумісна реалізація масштабних проєктів (свят, суспільно корисних справ, наприклад, «Мальовниче подвір'я»); анкетування та консультування батьків для реалізації ефективних двосторонніх взаємовідносин.

Таким чином, словами Василя Сухомлинського, ці партнерські взаємовідносини мають бути «осаяні благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного...».

Література

1. Трегубов Д.Г., Трегубова І.М. Виховні можливості гуманітарної освіти як інтегрованого підходу до виховання особистості. *Духовні витоки українського суспільства*: всеукраїнська інтернет-конференція. Дн.: УДХТУ, 2016. С. 12–13. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/4574>.
2. Трегубова І.М. Авторська програма «ОПАЛ» інтегрованого курсу розвитку здібностей дітей дошкільного віку в умовах гуртка. Х.: Оперативна поліграфія, 2011. 160 с.